

ВИСНОВКИ

Технологія ВІ найбільш корисна у той час, коли зміни економічних ситуацій відбуваються швидко та руйнуються старі стереотипи управлінських механізмів. Якщо бізнес працює не так, як зазвичай, то єдиним ресурсом є дані. Об'єктивна проблема з ВІ полягає в тому, що компанії необхідно нарощувати аналітичну систему до тих пір, поки вона не забезпечить певну стратегічну корисність для неї, для останньої це вимірюється фінансовими ресурсами та часом. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Савчук В. П.** Business Intelligence: принципи, технології, обучение / В. П. Савчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://innovations.com.ua/ua/articles/finance/17889/business-intelligence-principi-tehnologiji-navchannya>
2. **Jeff Kelly.** Business intelligence not all it can be at most organizations, according to Gartner [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://searchbusinessanalytics.techtarget.com/news/1507079/Business-intelligence-not-all-it-can-be-at-most-organizations-according-to-Gartner>
3. **Jonathan Wu.** Business Intelligence: What is Business Intelligence? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ap-institute.com/Business%20Intelligence.html>

4. **Колесов А.** На смену Business Intelligence приходит Business Analytics? / А. Колесов // PC Week/RE № 41 (599) 6 ноября – 12 ноября 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pcweek.ru/idea/article/detail.php?ID=103694>

5. **Артемьев В.** Что такое Business Intelligence? / В. Артемьев // Открытые системы. – 2003. – № 04 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.osp.ru/os/2003/04/182900/>

6. **Коковський А.** Возможности Business Intelligence для планирования, анализа и мониторингу финансово-государской деятельности предприятий / А. Коковський [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.management.com.ua/ims/ims179.html>

7. **Ручкин К.** Применение бизнес-интеллекта в страховых компаниях / К. А. Ручкин, С. Ю. Палиенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.iai.dn.ua/public/JournalAI_2005_4/Razdel5/12_Ruchkin%20Palienko.pdf

8. Статистика Google пошуку за ключовими словами Business Intelligence, Data Mining, OLAP, Knowledge Management System з 2004 р. по кінець 2011 р. у всьому світі та на Україні (статичні графіки-рисунок) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dss-bi.com.ua/index.files/DSS_BI_com_ua.htm

УДК 332.012.324.001.86:338.3(100+477)

РОЛЬ КОРПОРАТИВНИХ ІНТЕГРОВАННИХ СТРУКТУР У РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ВИРОБНИЦТВА: СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

РОМАНЕНКО О. В.

УДК 332.012.324.001.86:338.3(100+477)

Романенко О. В. Роль корпоративних інтегрованих структур у розвитку сучасного виробництва: світовий та вітчизняний досвід

У статті проаналізовано особливості функціонування та впливу інтегрованих структур на розвиток економіки в Україні та в інших країнах світу. На прикладі автомобілебудування досліджено масштаби діяльності провідних транснаціональних корпорацій та узагальнено існуючі моделі корпоративного розвитку економіки. На основі вивчення передового досвіду провідних корпорацій світу аргументовано необхідність підключення вітчизняних підприємств до транснаціональних мереж світових лідерів виробництва.

Ключові слова: інтегрована структура, транснаціональна корпорація, інституційна основа.

Табл.: 3. **Бібл.:** 26.

Романенко Олеся Валеріївна – аспірантка, кафедра міжнародного обліку і аудиту, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

E-mail: kasich.alla@gmail.com

УДК 332.012.324.001.86:338.3(100+477)

Романенко О. В. Роль корпоративних інтегрованих структур в розвитку сучасного виробництва: світовий та вітчизняний досвід

В статті проаналізовані особливості функціонування та впливу інтегрованих структур на розвиток економіки в Україні та в інших країнах світу. На прикладі автомобілебудування досліджено масштаби діяльності провідних транснаціональних корпорацій та узагальнено існуючі моделі корпоративного розвитку економіки. На основі вивчення передового досвіду провідних корпорацій світу аргументовано необхідність підключення вітчизняних підприємств до транснаціональних мереж світових лідерів виробництва.

Ключевые слова: интегрированная структура, транснациональная корпорация, институциональная основа.

Табл.: 3. **Библ.:** 26.

Романенко Олеся Валерьевна – аспірантка, кафедра міжнародного обліку і аудиту, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

E-mail: kasich.alla@gmail.com

UDC 332.012.324.001.86:338.3(100+477)

Romanenko O. V. The Role of Corporate Integrated Structures in the Development of Modern Manufacturing: Global and Domestic Experiences

This article deals with peculiarities of the integrated structures functioning and their influence on the economic development in Ukraine and other countries. The scales of leading multinational corporations' activity are investigated by example of automobile industry. The existing models of corporate economic development are summarized. On the basis of studying advanced achievements of the leading global corporations the author argues the necessity of involving domestic enterprises into multinational system of the world leading industries.

Key words: integrated structure, multinational corporations, institutional basis.

Tabl.: 3. **Bibl.:** 26.

Romanenko Olesya V. – Postgraduate Student, Department of International Accounting and Auditing, Kyiv National Economic University named after V. Getman (pr. Peremogy, 54/1, Kyiv, 03068, Ukraine)

E-mail: kasich.alla@gmail.com

Сучасна конкурентна боротьба на світових ринках – це боротьба між великими підприємствами, яка здійснюється не лише шляхом активізації безпосередньо виробничої діяльності, а й за рахунок здійснення організаційних перетворень. Об'єктивною реальністю сучасного етапу розвитку підприємств є активізація інтеграційних процесів за рахунок злиття та поглинання, які приводять до значного зростання активів створених об'єднань, збільшення їх частки на ринку, розширення доступу до передових технологій. Активізація процесів інтеграції супроводжується формуванням різноманітних об'єднань підприємств. Найчастіше відбувається створення інтегрованих структур.

Проблематика розвитку корпоративних інтегрованих все частіше стає об'єктом наукових досліджень в Україні. Так, питання систематизації форм економічної інтеграції невеликих підприємств розкриваються в роботі Дибач І. Л. [3]. Пильнова В. П. [9] виокремлює два основні спонукальні фактори до здійснення злиттів та поглинань: *зовнішній фактор* – полягає в тому, що глобалізація та макроекономічні зсуви, зміни зовнішнього, у тому числі конкурентного середовища, знижують ефективність поточної діяльності компанії та змушують її до пошуку нових шляхів розвитку; *внутрішній фактор* – полягає в прагненні до корпоративної синергії. Так, Матвеев В. В. зазначає, що «розвиток інтегрованих корпоративних структур є необхідною умовою виживання вітчизняних підприємств як складової частини світової економічної системи» [7, с. 133]. Переваги та недоліки окремих інтегрованих підприємств досліджуються в роботі Ковалевської К. А. [5] та інших.

Вітчизняні підприємства залишаються фактично поза сучасними інтеграційними та транснаціональними процесами, а це означає, що вони генерують значно менші масштаби виробництва та фінансові можливості порівняно з іноземними підприємствами. Відповідно їх роль у розвитку національного господарства залишається порівняно низькою.

Мета статті: дослідити особливості функціонування та значення інтегрованих структур у національній економіці та в глобальному середовищі.

Інтегрована корпоративна структура – це група юридичних або господарсько самостійних підприємств, які ведуть сумісну діяльність на основі консолідації активів або договірних відносин для досягнення загальних цілей [2]. Інтегровані структури традиційно [12] поділяють на дві групи: договірні та статутні.

Причин виникнення інтеграційних формувань у сучасних умовах досить багато, основними серед яких, на думку Доларової Н. К. та Паневник Т. М. [1], є: *організаційні* (поява великих об'єднань дає більше можливостей для контролю на ринку), *економічні* (відбувається вирішення проблеми зростання витрат виробництва), *технічні* (активізується розвиток науково-технічного прогресу), *соціальні* (покращуються умови праці та її оплати) та *інформаційні* (з'явилися нові способи передачі інформації).

Основними формами інтеграції вітчизняних підприємств є: асоціації, корпорації, консорціуми, холдинги, концерни, фінансово-промислові групи, синдикати, картелі, трести, інші. Саме така класифікація визначається Господарським кодексом України та використовується Державним комітетом статистики. Найбільші вітчизняні бізнес-групи, такі як корпорація «Індустріальний Союз Донбасу», «Інтерпайп», ЗАТ «СКМ», група «Приват», інші були створені до 2000 року та являють собою фінансово-промислові групи. Кількісні характеристики об'єднань, організаційно-сформованих у економіці України, представлено в *табл. 1*.

Як свідчать наведені дані, кількість об'єднань в українській економіці є нестійкою, а частка в загальній кількості суб'єктів ЄДРОУП навіть знизилась. Нестабільними є також і фінансові результати діяльності великих підприємств.

Загалом значення великих інтегрованих підприємств для розвитку національного господарства є багатограним: створення сучасних високопродуктивних

Таблиця 1

Кількість та частка інтегрованих структур в економіці України

Категорії підприємства	2000 р.		2005 р.		2010 р.		2011 р.	
	Кількість	Частка, %	Кількість	Частка, %	Кількість	Частка, %	Кількість	Частка, %
Всього суб'єктів	834886	100	1070705	100	1294641	100	1323807	100
з них								
об'єднань підприємств	5675	0,7	6032	0,6	6129	0,5	6083	0,5
у тому числі:								
асоціація	2516	0,3	2751	0,26	3180	0,25	3222	0,24
корпорація	609	0,07	824	0,08	872	0,07	862	0,07
консорціум	47	0,006	80	0,007	92	0,007	94	0,007
концерн	380	0,05	406	0,04	387	0,029	373	0,028
інші об'єднання підприємств	2123	0,25	1971	0,18	1598	0,123	1532	0,12

Джерело: складено автором за даними [13].

робочих місць, забезпечення технологічного розвитку, наповнення бюджету країни тощо. Однак за результатами 2011 р. 29,9% великих підприємств одержали збиток [13]. Крім того, загальний фінансовий результат до оподаткування в цілому по великих підприємствах промисловості склав 57373,7 млн грн, що склало 97,4 загально-го фінансового результату промислових підприємств до оподаткування. При цьому значимість діяльності великих структур у наповненні Державного бюджету зростає. Так, за даними Державної податкової служби України [2], фінансово-промислові групи до Державного бюджету у 2010 р. сплатили 86,93 млрд грн, а у 2011 р. – 130,4 млрд грн, що складає, відповідно, 33,8% та 41,5% у загальному обсязі доходів Державного бюджету (на фоні 24,4% у 2008 р. [11, с. 40]).

Узагальнюючи діяльність найбільших вітчизняних інтегрованих структур слід відзначити:

- ✦ вони створені на базі раніше існуючих підприємств і мають недовгу історію існування;
- ✦ виробничі потужності та виробничі процеси є морально та фізично застарілими;
- ✦ зосередження активності переважно в сировинному секторі економіки;
- ✦ експортна орієнтація діяльності таких підприємств забезпечує основну частку обсягів експорту країни;
- ✦ будучи великими структурами в межах національної економіки, вони залишаються невеликими і не впливають суттєво на світові ринки відповідних товарів;
- ✦ процеси технологічного розвитку залишаються повільними, оскільки фінансові можливості є обмеженими.

Тобто фактично ті цілі, які ставляться перед підприємствами до проведення інтеграції на прикладі вітчизняних підприємств, не досягнуті.

Головною проблемою вітчизняних об'єднань, є те, що вони були і залишаються фінансово неспроможними брати участь у конкурентній боротьбі зі світовими лідерами.

Інтегровані структури є результатом процесів злиття та поглинання. У випадку, коли процеси інтеграції носять міждержавний, наднаціональний характер, відбувається формування транснаціональних корпорацій. Однак особливістю формування інтегрованих структур в Україні є те, що процеси інтеграції (злиття та поглинання) відбуваються виключно в межах України: з одного боку, вітчизняні підприємства мають досить обмежені ресурси для того, щоб здійснювати операції з придбання компаній за кордоном, а з іншого боку – дуже обмеженою є активність іноземних підприємств, враховуючи низький рівень інвестиційної привабливості вітчизняних активів. Фактично, як зазначається в роботі [4], злиття для українських підприємств є одним зі способів протистояння експансії на український ринок більш досвідчених і могутніх західних компаній.

Для того, щоб дослідити процеси розвитку інституційної основи глобального виробництва, використовуємо інформацію Global 500 (табл. 2).

Масштаби діяльності провідних ТНК світу вже давно за обсягами доходів співставні з обсягами ВВП окремих країн. ТНК є менш вразливими до процесів асинхронності світового розвитку та кризових явищ економік, оскільки в періоди зниження ділової активності в певній країні ТНК опирається на підтримку своїх філій у державах, які не охоплені кризою [11, с. 37].

У 2011 р. зарубіжні філії ТНК забезпечували робочі місця для приблизно 69 млн працівників, забезпечили обсяги продаж на 28 трлн дол. США, створили 7 трлн дол. США доданої вартості, що складає приблизно 10% глобального ВВП [16]. На підтвердження значущості та масштабів діяльності ТНК у табл. 2 наведено співвідношення обсягів доходів ТНК з окремих країн світу, які входять до Global 500, з обсягами ВВП цих країн. Отримане значення певною мірою можна вважати показником рівня транснаціоналізованості господарства країни.

Загалом, слід наголосити на таких особливостях:

- ✦ найбільші підприємства світового виробництва мають досить чітко виражену концентрацію в

Таблиця 2

Кількість ТНК (Global 500) у розрізі країн світу

Країна	2006 р.	2008 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	Сукупний обсяг доходів ТНК, які входять до Global 500, млн дол. США	Співвідношення сукупного обсягу доходів ТНК та ВВП країни, %
США	170	153	139	133	132	7685225	52,7
Японія	70	64	71	86	68	3287209	76,4
Китай	20	29	46	61	73	2890604	28,7
Південна Корея	12	15	10	14	13	660149	46,6
ЄС	150	184	167	171	155	-	-
у т. ч. Німеччина	35	37	37	34	34	1929105	62,8
Індія	6	7	8	8	8	270488	6,7
Російська Федерація	5	5	6	7	7	367741	13,1
Усього країн	32	33	33	36	36		

Джерело: складено автором за даними [15].

- обмеженій кількості країн, більшість з яких – це високорозвинені країни (до 500 в 2012 р. увійшли лише по 1 підприємству з Польщі, Угорщини та Колумбії);
- ✦ переважній більшості країн, окрім Китаю, не вдається суттєво і за короткий час збільшити кількість підприємств з Global 500. І якщо Росія має представництво в Global 500, то жодне підприємство України не входить до цього переліку;
  - ✦ після економічної кризи спостерігається тенденція зменшення кількості підприємств США в складі Global 500.

Вплив інституційної основи на розвиток господарства окремих національних господарств можна дослідити, використавши основні моделі корпоративного розвитку, які запропоновані в роботах [6, 8], зокрема: японську, англо-американську, германську модель, інші. Особливістю англо-американської моделі є внутрішньогалузева горизонтальна інтеграція та чіткий розподіл банків і промисловості, орієнтація на розміщення виробництва за кордоном з метою затвердитися за кордоном раніше за своїх конкурентів. Обсяг сукупних закордонних активів ТНК США більш, ніж у два рази перевищує аналогічний показник японських ТНК та більш, ніж у 2,5 рази – показник німецьких компаній [6]. Японські інтегровані структури характеризуються тісними зв'язками між промисловим і фінансовим секторами. Існуюча в японській економіці ще до війни тенденція створення інтегрованих корпоративних структур збереглася і після війни, що привело до формування японських фінансово-промислових груп (кейрецу). Вертикальні кейрецу, на думку експертів [8], виявились більш ефективною формою організації, навіть порівняно з вертикально інтегрованими корпораціями США. У горизонтальних кейрецу відбувається перегрупування сил в напрямку пошуку оптимального поєднання різноманітних комбінацій малого, середнього та великого бізнесу. Загалом більшість економістів схиляються до думки, що

економіка Японії потребує пошуку нової моделі розвитку інституційної основи, яка б забезпечила гнучкість виробництва, адаптацію до динаміки зовнішнього середовища.

Вітчизняні підприємства, визначаючи орієнтири, розробляючи стратегії подальшого організаційного розвитку, повинні зважати на особливості інституційної основи галузі, у межах якої вони здійснюють свою діяльність. Розглянемо склад основних учасників світового ринку, зокрема, автомобільної продукції (табл. 3), і розглянемо співвідношення сил.

За результатами наведених в табл. 3 показників можна виокремити такі тенденції у розвитку провідних автомобільних підприємств:

- ✦ *по-перше*, склад основних учасників глобальної конкуренції протягом останніх років залишається без змін і представлений обмеженою кількістю підприємств США, Японії, ЄС і Південної Кореї;
- ✦ *по-друге*, що протягом останніх років між окремими підприємствами відбувалися певні зміни у перерозподілі сил за рахунок досить активних процесів інтеграції та дезинтеграції, однак решті підприємствам досить складно втрутитись в жорстку конкурентну боротьбу;
- ✦ *по-третє*, американські підприємства, які під час світової кризи відчували найбільших втрат і поступилися довготривалим лідерством у світі компаніям Toyota Motor та Volkswagen за обсягами доходів, мали суттєві втрати і в обсязі активів.

Дослідження фінансової звітності та річних звітів провідних підприємств автомобільної галузі свідчать про таке.

1. Усі ці підприємства мають складну структуру, сформовану за принципом забезпечення глобальних масштабів діяльності, а, отже, мають підрозділи майже на всіх континентах.

2. Більшість світових лідерів автопрому являють собою складні інтегровані підприємства різних форм. Так, Volkswagen Group об'єднує 10 брендів із семи країн

Таблиця 3

Обсяг доходів та величина активів підприємств, \$ millions

Підприємства (місце в TOP 500 в 2012 р.)	2006 (2007*) р.		2008 р.		2010 р.		2011 р.	
	Вартість активів	Доходи	Вартість активів	Доходи	Вартість активів	Доходи	Вартість активів	Доходи
Toyota Motor (8)	244587	179083	323968	262394	326196	203687	358607	228247
Volkswagen* (13)	203180	143656	234717	159080	261923	166663	326899	205369
General Motors (20)	185995	204467	91039	148979	138898	135592	144603	150276
Ford Motor* (25)	282722	168884	220688	143584	165793	128954	179248	136264
Nissan (48)	104054	87831	113351	93397	130558	106680	142386	120999
Hyundai Motor (55)	28420	29393	20880	20895	82382	58263	95236	67676
Група «КАМАЗ»*	3083	3901	3683	3999	2190	2305	2420	3338
Група «ГАЗ»	2162	4511	2175	4869	1402	3004	1795	4113
Група «ВАЗ»	6645	6771	6309	6623	3876	4301	4018	5471
ХК «АвтоКрАЗ»	560	1103	701	1670	751	78	709	89

Джерело: складено автором за даними [17 – 26].

Європи: Volkswagen, Audi, SEAT, Skoda, Bentley, Bugatti, Lamborghini, Volkswagen Commercial Vehicles, Scania and MAN. Як результат, підприємство забезпечує 23% обсягів виробництва нових автомобілів у Західній Європі. Американські об'єднання являють собою результат інтеграції, перш за все, підприємств США. Так, General Motors забезпечує випуск продукції таких брендів, як Chevrolet, Buick, Cadillac, Pontiac, Opel, GMC, Hummer, Saturn, Vauxhall. Не зовсім вдалою виявилась спроба підприємства Ford, яке після активної інтеграції та консолідації змушене було під час кризи продати ряд підрозділів. Так, у 2007 р. було продано Aston Martin, у 2008 р. – Jaguar Land Rover, у 2009 р. – Volvo, у 2010 р. припинено виробництво під брендом Mercury. Протягом 2008 р. підприємство зменшило свою присутність у капіталі Mazda Motor Corporation з 33,4% до 11% та планує зменшити в подальшому до 3,5%.

Російські підприємства також намагаються або самостійно формувати інтегровані структури, або вливаються в існуючі альянси. Так, «Група «ГАЗ» має 6 напрямів діяльності, за розвиток яких відповідають дивізіони компанії, а до складу кожного дивізіону входить по декілька підприємств. Група організацій «КАМАЗ» об'єднує 168 організацій, які розміщені в Росії, СНД і далекому зарубіжжі. Вона має спільні підприємства з «Даймлер АГ» з виробництва вантажних автомобілів марок «Mercedes Benz», «Mitsubishi Fuso», а в сегменті сільськогосподарської техніки – з компанією «Case-NewHolland», який входить в групу «Fiat». Найбільш масштабними очікуються зміни на підприємстві «Група «АвтоВАЗ». Альянс автоконцернів «Renault-Nissan» і російська державна корпорація «Ростехнологии» мають на меті створення спільного підприємства, яке отримає 67% та буде контролювати «АвтоВАЗ». Французько-японське підприємство вкладе в проект 750 млн дол. США та отримає контроль над найбільшим російським автомобілевиробником.

Вітчизняні підприємства, окрім ЗАЗу, використали механізми інтеграції виключно в межах національного господарства та володіють акціями підприємств-постачальників. Як наслідок, вони залишаються на периферії світового технологічного розвитку, світового ринку та глобальної конкурентної боротьби.

ВИСНОВКИ

Загальносвітова тенденція до укрупнення суб'єктів господарювання та формування інтегрованих підприємств протягом останніх років зберігається. Вітчизняні підприємства з метою укрупнення масштабів діяльності також поступово починають застосовувати механізм інтеграції шляхом формування об'єднань різних видів, однак переважно в межах національного господарства, а тому до створення хоча б якихось значимих структур чи входження в мережі глобальних гравців справа не доходить.

Розуміння закономірностей розвитку інтеграційних і транснаціональних процесів, вивчення світового досвіду взаємодії найбільших підприємств світу дає можливість стверджувати, що формування інституційної основи національного господарства в такому вигляді, як це відбувалось протягом останніх десятиліть, не сприятиме

підключенню України до глобалізованої економічної системи. Україна потребує створення сучасної інституційної основи економіки, оскільки конкурентоспроможність на макрорівні визначається конкурентоспроможністю господарюючих суб'єктів. ■

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Боларова Н. К.** Интегрированные предпринимательские структуры как фактор углубления межхозяйственных экономических связей / Н. К. Боларова, Т. М. Паневник // БизнесИнформ. – 2010. – № 10. – С. 47 – 52.
- 2.** Великі платники збільшили податкові платежі у півтора рази / Офіційний сайт Державної податкової служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sts.gov.ua/media-tsentr/novibi/57088.html>
- 3. Дибач І. Л.** Систематизація форм економічної інтеграції невеликих підприємств / І. Л. Дибач // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 2(92). – С. 70 – 78.
- 4. Кириченко О. А.** Деякі аспекти злиття та поглинання компаній у світлі побудови нової інтеграційної системи економіки / О. А. Кириченко, Е. В. Ваганова // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 2(92). – С. 45 – 56.
- 5. Ковалевська К. А.** Сучасні форми інтегрованих підприємств в умовах глобалізації / К. А. Ковалевська // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 5 (52). – С. 145 – 148.
- 6. Кузнецова Н. В.** Финансово-промышленные группы японского типа / Н. В. Кузнецова // Менеджмент в России и за рубежом. – 2004. – № 1 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.dis.ru/manage/arhiv/2004/1/5.html>
- 7. Матвеев В. В.** Управление собственностью в интегрированных корпоративных структурах / В. В. Матвеев, М. В. Новикова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 6(108). – С. 132 – 143.
- 8. Мединська Т. І.** Вплив інвестицій американських транснаціональних компаній на економіку іноземних держав / Т. І. Мединська // Економічний форум. – 2012. – № 1. – С. 23 – 34.
- 9. Пильнова В. П.** Централізація капіталу в транснаціональних злиттях і поглинаннях / В. П. Пильнова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2011_3/Pilnova_311.htm
- 10.** Пояснювальна записка до звіту про виконання Державного бюджету України за 2011 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>
- 11. Сорока І. Б.** Транснаціональні корпорації та їхня роль у процесі активізації міжнародної інтеграції / І. Б. Сорока // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 9(99). – С. 35 – 41.
- 12. Чорна О. Ю.** Інтегровані структури промисловості: сутність, поняття класифікація / О. Ю. Чорна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Emp/2010/22_1/13Chorn.htm
- 13.** Україна у цифрах, 2011. – [за редакцією О. Г. Осауленка]. – Державна служба статистики, 2012. – С. 64.
- 14.** Jon Scott Networks of Corporate Power: A Comparative Assessment Annual Review of Sociology/ Vol. 17: 181-203 (Volume publication date August 1991).
- 15.** Global 500 2011: Fortune on CNNMoney.com. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://money.cnn.com/magazines/fortune/global500/2011/full_list
- 16.** World investment report 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unctad.org>

17. Офіційний сайт компанії ВАЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lada-auto.ru/>
18. Офіційний сайт компанії ГАЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gaz.ru/>
19. Офіційний сайт компанії Дженерал моторз [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gm.com/>
20. Офіційний сайт компанії КАМАЗ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kamaz.ru/>
21. Офіційний сайт компанії Ниссан [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nissan-global.com/>
22. Офіційний сайт компанії Тойота [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.toyota.com/>

23. Офіційний сайт компанії Фольксваген [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.volkswagenag.com/vwag/vwcorp/content/en/homepage.html>
24. Офіційний сайт компанії Форд [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ford.com/>
25. Офіційний сайт компанії Хюндай [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://worldwide.hyundai.com/>
26. Система розкриття інформації на фондовому ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://smida.gov.ua/>

Рецензент – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку, аналізу і аудиту Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського
Касич А. О.

УДК 658.012

ФОРМАЛИЗАЦИЯ ОЦЕНОК ИННОВАЦИОННЫХ ПРОЕКТОВ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ ХИМИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ С УЧЕТОМ ЭКОЛОГО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ

МОМОТ В. М., МАМУТОВА Т. В.

УДК 658.012

Момот В. М., Мамутова Т. В. Формализация оценок инновационных проектов развития предприятий химической промышленности с учетом эколого-экономических показателей

В статье проанализировано влияние химических предприятий на экологическое состояние окружающей среды. Актуальность работы объясняется необходимостью перехода от решения задачи охраны окружающей среды (вместо либо за счет экономического роста) к той же задаче, но параллельно с экономическим ростом предприятия. Предложена формула расчета экономического эффекта инновационного проекта с учетом экологического эффекта.

Ключевые слова: химическое предприятие, инновационный проект, экологизация, экономический эффект, экологический эффект.

Формул: 5. **Библ.:** 8.

Момот Валерий Михайлович – кандидат технических наук, доцент, кафедра менеджмента, Национальный аэрокосмический университет им. Н. Е. Жуковского «Харьковский авиационный институт» (ул. Чкалова, 17, Харьков, 61070, Украина)

E-mail: momot.valerij@yandex.ua

Мамутова Татьяна Викторовна – магистрант, кафедра менеджмента, Национальный аэрокосмический университет им. Н. Е. Жуковского «Харьковский авиационный институт» (ул. Чкалова, 17, Харьков, 61070, Украина)

E-mail: tatty_v@mail.ru

УДК 658.012

Момот В. М., Мамутова Т. В. Формалізація оцінок інноваційного розвитку підприємств хімічної промисловості з урахуванням еколого-економічних показників

У статті проаналізовано вплив хімічних підприємств на екологічний стан навколишнього середовища. Актуальність роботи пояснюється необхідністю переходу від рішення завдання охорони навколишнього середовища (замість або за рахунок економічного зростання) до того ж завдання, але паралельно з економічним зростанням підприємства. Запропоновано формулу розрахунку економічного ефекту інноваційного проекту з урахуванням екологічного ефекту.

Ключові слова: хімічне підприємство, інноваційний проект, екологізація, економічний ефект, екологічний ефект.

Формул: 5. **Бібл.:** 8.

Момот Валерій Михайлович – кандидат технічних наук, доцент, кафедра менеджменту, Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (вул. Чкалова, 17, Харків, 61070, Україна)

E-mail: momot.valerij@yandex.ua

Мамутова Тетяна Вікторівна – магістрант, кафедра менеджменту, Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (вул. Чкалова, 17, Харків, 61070, Україна)

E-mail: tatty_v@mail.ru

UDC 658.012

Momot V. M., Mamutova T. V. Estimates' Formalizing of Innovative Development of the Chemical Enterprises with the Environmental and Economic Performance

The article analyzes the influence of chemical plants on the ecological environment. The actuality of the article is explained due to the need to move from the challenge of the environment (instead of or due to economic growth) to the same problem, but in parallel with the growth of the enterprise. The formula calculating the economic impact of the innovative project with the environmental effect is proposed.

Key words: chemical enterprise, innovative project, greening, economic benefits, environmental benefits.

Formulae: 5. **Bibl.:** 8.

Momot Valeriy M. – Candidate of Sciences (Engineering), Associate Professor, Department of Management, National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute» named after M. Ye. Zhukovskiy (vul. Chkalova, 17, Kharkiv, 61070, Ukraine)

E-mail: momot.valerij@yandex.ua

Mamutova Tatyana V. – Graduate Student, Department of Management, National Aerospace University «Kharkiv Aviation Institute» named after M. Ye. Zhukovskiy (vul. Chkalova, 17, Kharkiv, 61070, Ukraine)

E-mail: tatty_v@mail.ru